

PROIECȚII DE FILM SUB PRESIUNE

AUTOR: Mariam Jachvadze, Manager de Producție (Chai Khana Media, Georgia)

- > Lupta pentru democrație
- > Conținut sensibil în orașele mici
- > Colaborare cu societatea civilă
- > Rezultate imprevizibile în discuții
- > Înfruntând barierele potențiale
- > Memoria ca un declanșator al conflictului
- > Filme sub presiune politică
- > Cele șapte lucruri necesare

Lupta pentru democrație

Într-un moment în care lupta pentru democrație se apropie de un punct de cotitură, libertatea de exprimare și discursul liber sunt sub presiune. Mai mult, în mijlocul unor invazii mai mari ale intimității, intimidări și stimulente pentru auto-cenzură atât online cât și offline, libertatea de auto-exprimare a scăzut de asemenea de-a lungul anilor, conform **RAPORTULUI** din 2023 privind **LIBERTATEA ÎN LUME**. Europa de Est nu a fost o excepție. Războiul dintre Azerbaidjan și Armenia, războiul pe scară largă din Ucraina și protestele din Georgia au făcut ca viața în regiune să fie instabilă și nesigură. Într-o democrație fragilă, persoanele care creează artă se confruntă cu provocări la diferite niveluri. Presiunea politică nu este singura problemă, deoarece mișcările ultra-naționaliste și grupurile ultra-conservatoare au, de asemenea, o influență directă asupra unor evenimente culturale și asupra procesului de distribuție a filmelor.

Aceste grupuri devin mai puternice atunci când drepturile omului, în special drepturile minorităților, nu sunt protejate suficient. În plus, în societățile mai tradiționale, publicul tinde să fie sensibil față de subiectele ce implică queer (homosexualitatea) sau dragostea gay. Prin urmare, filmele care descriu aceste relații nu sunt pe larg binevenite și apreciate. Cineaștii și organizatorii de proiecții, inclusiv managerii locațiilor, trebuie să ia în considerare toate complicațiile posibile în țări precum Georgia, Azerbaidjan, Ungaria sau România. În capitolul următor, vom oferi câteva exemple despre cum cineaștii și organizatorii de evenimente cinematografice fac față presiunii

politice și sociale cu care se confruntă. Sperăm că acest lucru vă va da speranța că este posibil să proiectați filme chiar și într-un context provocator.

Conținut sensibil în orașele mici

Se pare că această practică nu este unică doar pentru Georgia, ci se extinde și în alte țări, cum ar fi România, unde fiecare film selectat pentru proiecție este tratat cu precauție. Acest proces devine mai provocator în orașele și orașelele mai mici, unde audiența este limitată. Reprezentanții centrelor culturale din aceste zone depun eforturi semnificative pentru a extinde audiența și a iniția discuții pe teme relevante pentru societatea lor. Scopul lor este de a se implica și a se conecta cu publicul.

Simion Pop, care lucrează în prezent pentru Palatul Culturii din Bistrița, România, recunoaște existența subiectelor sensibile și incertitudinea legată de impactul potențial asupra publicului. În orașele mai mici, trebuie să se găsească un echilibru delicat între atragerea unui număr mai mare de spectatori și evitarea îndepărtării.

„Există subiecte sensibile și nu știm cum să le includem și dacă asta ne extinde sau ne reduce audiența - este un oraș mic și nu vrem să ne îndepărtăm publicul. Nu suntem New York, unde nu trebuie să-ți pese atât de mult despre ce arăți, deoarece va exista întotdeauna un public de nișă. Trebuie să fiu atent la declanșatoarele sensibile ale oamenilor, chiar dacă acestea nu coincid cu ale mele.”

Simion

**PALATUL CULTURII
BISTRITA (ROMÂNIA)**

<https://kinedok.net/ro/venue/palatul-culturii-bistrita>

Colaborare cu societatea civilă

În Croația, abordarea problemelor sociale și politice actuale prin documentare este o misiune foarte importantă. Reprezentanții locali ai KineDok se străduiesc activ să îmbrățișeze opinii diverse și să încurajeze gândirea critică. Abordarea lor față de proiecțiile de film implică o colaborare extinsă cu diverse organizații ale societății civile și experți din diferite domenii, inclusiv științe politice, sociologie, filozofie, ecologie, antropologie, istorie și economie. Făcând astfel, își propun să contextualizeze temele abordate în anumite documentare într-o manieră mai largă, interdisciplinară.

Rezultate imprevizibile în discuții

Cehia oferă un alt exemplu pozitiv de promovare a schimbului de idei și gânduri între un public divers prin intermediul KineDok. Catalogul KineDok din 2022 a inclus un film intitulat *Culorile lui Tobi* (*Colors of Tobi*). Documentarul o prezintă pe Eva și familia sa într-un mic sat din Ungaria. Copilul de 16 ani al Evei recunoscut recent că este transgender și acum trăiește sub numele ales de Tobi. Descrierea din sinopsis ca o „poveste emoțională despre eliberare și acceptare”, filmul

rezonează cu Ivana de la Centrul Cultural și Sportiv Hrubínka din Cehia. Ea remarcă faptul că reacția publicului la *Culorile lui Tobi* a surprins-o.

Georgia a demonstrat de asemenea că, dacă alegi spațiul de proiecție având în minte publicul și iei în considerare contextul țării tale, succesul evenimentului poate fi garantat. Chiar și cu riscurile asociate cu proiecția filmelor LGBTQI în Georgia, unde grupuri de extremă dreapta active reprezintă o potențială amenințare, KineDok Georgia a reușit să organizeze două proiecții publice ale filmului *Culorile lui Tobi* fără a întâmpina perturbări.

„Când am proiectat Culorile lui Tobi, am văzut câțiva tipi foarte macho în public și mă așteptam să părăsească proiecția, dar au rămas și au fost total uimiți de modul în care Tobi se descurcă cu viața și cum arată căutarea identității adevărate.”

Ivana

**ENTRUL CULTURAL ȘI
SPORTIV HRUBÍNKA
(CEHIA)**

<https://www.facebook.com/hrubinka>

Înfruntând barierele potențiale

Această realizare a fost deosebit de semnificativă pentru Natali Chkhartishvili, un coordonator KineDok din Georgia. Prezentarea filmului publicului și înfruntarea barierelor potențiale a reprezentat o realizare importantă. Proiecțiile au reușit să declanșeze discuții și să cultive empatia, subliniind puterea selecției atente a spațiilor de proiecție în navigarea printre subiectele sensibile într-un anumit context cultural. *„Am avut oportunitatea de a avea o proiecție închisă pentru jurnaliștii din Caucazul de Sud, care participau la o sesiune de training organizată de Chai Khana Media „Cum să relatezi despre subiecte queer?” și o altă proiecție la Galeria Untitled. Aceasta a fost alegerea noastră deliberată, deoarece acesta este un loc care organizează frecvent evenimente pentru și cu comunitatea queer. De aceea, eram încrezători că nu vom întâmpina probleme și îl consideram un spațiu sigur pentru discuție.”*

NATALI, CHAI KHANA MEDIA (GEORGIA)

Memoria ca un declanșator al conflictului

Mulți factori pot diviza oamenii. Memoria, de asemenea, poate servi ca un declanșator pentru conflict și rezistență, în special când se organizează proiecții de film care prezintă evenimente istorice. Cu toate acestea, poate fi și un instrument puternic pentru reflecție și dialog.

În Croația, filmele care abordează Iugoslavia și fostul regim socialist rămân problematice și necesită o abordare atentă pentru a evita provocarea controverselor în populație. Elevii și

profesorii se dovedesc a fi cea mai bună audiență țintă pentru acest tip de documentar.

Dina Pokrajac, un reprezentant KineDok din Zagreb, recunoaște provocările asociate cu proiecția filmelor legate de evenimente istorice disputate. Ea notează:

„Evenimentele istorice disputate sunt încă dureroase în societatea noastră, și din păcate, memoria colectivă este constant ștearsă și rescrisă. Pentru anumite filme, ne-am propus să le proiectăm elevilor de liceu și minorilor. Ne-am confruntat cu provocări în obținerea permisiunii de la părinții lor și directorii școlilor, dar am reușit să-i convingem. Ne străduim întotdeauna să oferim o perspectivă mai largă prin discuții bine moderate și experți de încredere.”

Filme sub presiune politică

Presiunea politică este mult mai greu de abordat, mai ales când implică interesele unui oligarh sau figurile cele mai influente ale țării. Ultimul film de lung metraj al lui Salomé Jashi, *Grădina domestică* (**TAMING THE GARDEN**), se numără printre succesele notabile ale cinematografiei georgiene, câștigând premii la festivaluri internaționale și fiind nominalizat la Sundance. Cu toate acestea, în țară, a devenit cel mai controversat film din cauza referirii indirecte la Bidzina Ivanishvili, fondatorul partidului de guvernământ Visul Georgian.

În vara anului 2021, Jashi a inițiat negocieri cu Cavea, singura rețea de cinematografe din Georgia, pentru a proiecta filmul pentru publicul local. După mai multe luni de discuții, Jashi a primit un refuz oficial care afirma: „Nu avem o practică de a lansa filme documentare pentru închiriere.” Acest răspuns a părut neconvingător, deoarece Cavea, de obicei, preia filme de ficțiune și documentare de la producții de film, le pune pe platforma lor (doar pentru abonați) și le proiectează în cinematografe. În același an, numeroși manageri de locații din diverse regiuni ale Georgiei, inclusiv Kvemo Kartli, Ozurgeti și Batumi, s-au abținut de la proiectarea filmului pentru a evita potențiale conflicte cu guvernul local.

Această temere nu îi este necunoscută lui Mindia Esadze, noul director al Academiei Georgiene de Film din Tbilisi, o entitate juridică independentă, non-comercială, care are ca scop dezvoltarea și popularizarea cinematografiei georgiene. *Grădina domestică* a fost inițial aprobat pentru proiecție la Casa de Cinema de șapte ori. Cu toate acestea, promisiunea nu a fost respectată, ducând la **ANULAREA BRUSCĂ** a proiecțiilor filmului la Casa de Cinema din Tbilisi. Jashi își amintește răspunsul directorului:

„El [Mindia Esadze] mi-a spus că nu va proiecta filmul care a declanșat opinii diferite și a împărțit oamenii pe motive politice. Mai mult, a spus că nu vrea să fie o victimă.”

Această evoluție a stârnit un interes semnificativ în societate și a încurajat diverse organizații să facă un pas înainte și să proiecteze filmul. Printre acestea s-au numărat Teatrul Haraki, Goethe-Institut Georgia, Cafe Ezo, Cafe Mziuri și altele. Toate proiecțiile au decurs bine.

Documentarul *Grădina domestică* și-a continuat călătoria, câștigând o semnificație reînnoită în mijlocul protestelor cinematografice continue legate de reorganizarea Centrului Național de Film

Georgian. În iunie 2023, Irakli Kobakhidze, liderul partidului de guvernământ, a criticat public regizoarea Salomé Jashi și filmul ei, etichetându-l ca fiind „rușinos” și „absurd”. El a **CRITICAT** Centrul Național de Film Georgian pentru că a permis astfel de proiecte să continue (de exemplu, să fie finanțate de Centrul Național de Film), afirmând că „*Un film cu un conținut atât de rușinos nu ar trebui realizat, în schimb ar trebui să facem filme cu conținutul corect*”, în remarci adresate jurnaliștilor în 19 iunie 2023.

În ziua următoare, KineDok Georgia a demonstrat reziliență și determinare organizând prompt două proiecții ale filmului *Grădina domestică*. Aproximativ 100 de persoane s-au adunat și au participat activ la discuția care a urmat proiecției. Cei care nu au putut participa au solicitat acces la film printr-o platformă VOD.

„Am primit zeci de mesaje în fiecare zi pe parcursul întregii săptămâni. Într-un astfel de mediu volatil, oferirea accesului VOD devine o soluție viabilă pentru a răspândi rapid filmul pe scară largă.”

Natali Chkhartishvili, coordonator KineDok, Georgia

Cenzura și presiunea politică au împins profesioniștii din industria filmului și entuziaștii de cinema să inițieze noi mișcări. **CINEMATOGRAFIA GEORGIANĂ ESTE SUB AMENINȚARE** este un răspuns la deciziile opace luate de Ministerul Culturii din Georgia. Ca parte a mișcării lor de protest, a fost lansat un nou val de proiecții de film sub numele de *Cinematografia Georgiană pentru Publicul Georgian*. Această inițiativă permite cetățenilor să urmărească și să aprecieze filmele georgiene moderne în propriile lor curți din întreaga țară. Într-o perioadă când cinematografele municipale lipsesc, filmele însele se extind pentru a-și îmbrățișa publicul.

Cele șapte lucruri necesare

Pornind de la aceste experiențe diverse, coordonatorii de proiecții emergenți și managerii de locații pot beneficia semnificativ luând în considerare următoarele:

- 1. Înțelegeți contextul politic, cultural și social unic al țării și societății voastre.** Adaptați-vă abordarea pentru a se alinia cu vulnerabilitățile și preferințele publicului vostru.
- 2. Cultivați o atmosferă prietenoasă și sigură invitând oaspeți,** vorbitori și experți pentru discuții după proiecție. Aceasta poate îmbunătăți experiența generală și poate oferi perspective suplimentare publicului.
- 3. Permiteți publicului să discute și să reflecteze asupra temelor prezentate în filme.**

4. Luați în considerare limbajul și strategia generală de promovare, în special pentru filmele care abordează subiecte sensibile.

5. Încurajați conversațiile deschise care promovează înțelegerea și pun poduri, permițând o experiență mai inclusivă și bogată.

6. Luați în considerare spații alternative de proiecție (sau proiecții private/numai pe bază de invitație) unde siguranța este garantată.

7. Explorați modalități creative de protest și inițiative de sprijin.

Puteti citi mai mult :

<https://civil.ge/archives/491900>

<https://eurasianet.org/georgian-culture-vs-georgian-culture-minister>

<https://civil.ge/archives/556457>

<https://civil.ge/archives/548248>

FOTOGRAFII:

CHKHARTISHVILI, Nat ali

Film stills (Taming the Garden, Colors of Tobi, Once Upon a Youth)